

Om Folkekirkenes fremtidige liturgi

Af Jørgen Sejergaard 26. marts 2021

Til den fremtidige liturgi for Folkekirken vil jeg gerne pege på følgende forhold:

Helt overordnet

Der er en del steder et ønske om at frigøre sig i en eller anden grad fra den lutherske bekendelse. Jeg mener, at dette ønske er en fejltagelse, og jeg håber derfor, at den fremtidige liturgi vil fastholde læren i Den augsburgske Bekendelse fra 1530. Det medfører, at man på en række områder skal være opmærksom og tydelig. Det allermost vigtige område er spørgsmålet om alles frelse. Det ville være skønt, hvis alle blev frelst til sidst, men Ny Testamente giver intet løfte om det, men opfordrer tværtimod til årvågenhed og bøn, så vi kan stå foran Menneskesønnen (Luk 21,36). Denne opfordring må ikke forsvinde fra salmer og liturgi.

Ind- og udgangsbønner og kollekter

Mange steder bruger man alternative ind- og udgangsbønner og kollekter, og det er i sig selv forfriskende. Lad os bare få en vrimmel af dem! Og jeg er helt åben for, at man erstatter gamle ord som "angre" med "fortryde" osv.

Bagsiden af medaljen er, at der for tiden breder sig mange bønner, som er fuldstændig almenreligiøse. Guds treenighed er borte, og undertiden er synd og nåde også fraværende. Man kan ikke se, at det er en kristen bøn. Her må der en teologisk besindelse til.

Ind- og udgangsbønnerne skal fastholdes, også fordi de er en god anledning til at inddrage konfirmander og andre som læsere.

De gamle Veit Dietrich kollekter skal fastholdes. Der skal også være plads til andre, men de skal både være trinitariske, bekende synden, bede om tilgivelse og tro og efterfølgelse og slutte med den klassiske formulering: - ved din enbårne Søn, Jesus Kristus, vor Herre, som med dig lever og regerer i Helligånds enhed, én sand Gud fra evighed til evighed."

De klassiske menighedssvar

En del steder synger man ikke længere "Gud være lovet for sit glædelige budskab!" Det er en misforståelse. Menighedsvarene er meget vedkommende og inddrager menigheden i liturgien. De skal fastholdes.

Tekstlæsninger

Mange bryder sig ikke om tre læsninger i gudstjenesten, og særlig den gammeltestamentlige læsning står for skud. Jeg blev meget glad, da de gammeltestamentlige læsninger i 1992 blev fast læsning ved hver eneste gudstjeneste. Jeg har fra kirkegængerne fået mange tilkendegivelser om, at disse læsninger er gode, og det gør det desuden lettere at forstå de nytestamentlige tekster, som henviser til de, og de gør det så også lettere at prædike. De skal fastholdes.

Trosbekendelsen

Den skal fastholdes i sin nuværende form, herunder forsagelsen både ved dåben og i gudstjenesten. Eneste sted, man kunne overveje en ændring eller valgmulighed er udtrykket "syndernes forladelse", som ingen unge forstår. Man kan overveje udtrykket "Guds tilgivelse af vore synder".

Langfredag

Den udbredte skik, hvor man ikke prædiker langfredag, bør modarbejdes. Den evangelisk-lutherske har netop meget at sige om langfredag.

Tredje påskedag

Den blev afskaffet i 1770, men bør indføres igen som valgfri aftengudstjeneste med den gamle prædiketekst: Luk 24,36-48.

Dåben

Ritualet må fastholde, at vi genfødes, dvs. frelses ved dåb og tro. Dåben er et nådemiddel, der skænker frelse ved troen på Jesus Kristus som frelser og Herre. Der er ikke tale om, at dåben bare afslører, at alle mennesker fra fødslen er Guds børn. Ved troen på Kristus giver dåben os den frelse, som vi ikke er født med. Jeg ville ønske, at dåbsritualet også indeholdt nogle bibeltekster om, at mennesket uden Kristus er i syndens og dødens vold, så vi både mindes om nøden og frelsen. Jeg savner i den nye dåbsbøn fra 1992 formuleringen: "Indlem det (dem) i din troende menighed". Det er vigtigt ved dåben at bede om troen.

Nadveren

Den nuværende ritualbog rummer tre forskellige ritualer fra tre forskellige tidspunkter og med tre forskellige slags teologi. Ritual A er det mest lutherske, hvor den evangeliske forkyndelse af nadverens gave indleder ritualet. Ritual B er en forsigtig tilnærmelse til den oldkirkelige nadverbøn, og ritual C er en stærkere tilnærmelse til samme.

Jeg savner et ritual med både evangelisk tiltale og efterfølgende trinitarisk bøn. Det mest enkle ville være at forene tiltalen fra ritual a med bønnerne fra ritual c.

Desuden forslår jeg den sidste bøn i ritual c2 ændret til følgende:

”Lovet været du, hellige Gud og Fader, fordi du friede os ud af mørkets magt og førte os over i din elskede Søns rige.

Vi takker for hans bitre lidelse og død, hans sejrige opstandelse og himmelfart og løftet om hans komme i herlighed.

Vi beder dig: Send din Helligånd over os. Giv os i tro at modtage vor Herres Jesu Kristi legeme og blod og derved få del i syndernes forladelse og det evige liv og styrkes i troen, håber og kærligheden, indtil vi engang samles med din menighed, når du fuldender den i dit rige.”

Herudover foreslår jeg, at nedenstående forslag til nadverritual også kan tages i anvendelse.

Første forslag: Oldkirkelig nadver efter Didake og Justin

Synsbekendelse, f. eks. Salme 51 og syndsforladelsens løfte, f. eks. 1 Johs 1,9

Tak og forbøn og lovprisning

Præst: Vi takker dig, vor Fader,

for din tjener Davids hellige vintræ,

som du har ladet os kende ved din tjener Jesus.

Menigheden synger: Din er æren i evighederne.

Præst: Vi takker dig, vor Fader,

for livet og kundskaben,
som du lod os kende ved din tjener Jesus.

Menigheden synger: Din er æren i evighederne.

Præst: Ligesom dette brudte brød var spredt ud over bjergene og blev samlet til ét,
lad således din menighed fra jordens ender blive samlet i dit rige.

Menigheden synger: For din er æren og magten ved Jesus Kristus i evighederne.

Forkyndelse

Præst: Vi kalder denne mad for taksigelse.

Vi spiser og drikker det ikke som almindeligt brød eller almindelig vin,
men ligesom vor Frelser Jesus Kristus ved Guds ord blev menneske
og antog kød og blod for vor frelses skyld,
sådan har vi lært,

at maden, som er velsignet ved bønnen i overensstemmelse med hans ord, og som giver
næring til vort kød og blod ved optagelsen, er kødet og blodet af den Jesus, som blev kød.

Apostlene har i deres erindringer, som kaldes evangelier, overleveret,
hvad Jesus befalede dem at gøre:

”I den nat, da han blev forrådt, tog han et brød, takkede og brød det, gav sine disciple det og
sagde: ”Tag dette og spis det. Det er mit legeme, som gives for jer. Gør dette til ihukommelse
af mig”.

Ligeså tog han også kalken efter aftensmåltidet, takkede, gav dem den og sagde:

”Drik alle heraf. Denne kalk er den nye pagt ved mit blod, som udgydes for jer til syndernes
forladelse. Gør dette, så ofte som I drikker den, til ihukommelse af mig.”

Uddeling af brød og vin

Tak og forbøn og lovprisning

Præst. Vi takker dig, hellige Fader, for dit hellige navn, som du har ladet bo i vore hjerter,
og for kundskaben og for tro og udødelighed, som du har ladet os kende ved din tjener Jesus.

Menigheden synger: Din er æren i evighederne.

Du har, almægtige hersker, skabt alt for dit navns skyld,
og du har givet menneskene mad og drikke at nyde, for at de skal sige tak,

men os har du givet åndelig mad og drikke ved din tjener.

Frem for alt takker vi dig, fordi du er mægtig.

Menigheden synger: Din er æren i evighederne.

Herre, husk på din menighed ved at befri den fra alt ondt og at fuldende den i din kærlighed og saml den herliggjort fra de fire verdenshjørner til dit rige, som du har gjort rede til den.

Menigheden synger: For din er magten og æren i evighederne.

Lad nåden komme, og lad denne verden forgå.

Hosianna Davids Gud.

Er nogen hellig, kan han komme;

Er nogen det ikke, skal han omvende sig.

Herren kommer.

Menigheden synger: Amen.

Andet forslag: Ritual inspireret af Luther og 1912-ritualet

Lovprisning

Præst: Opløft jeres hjerter til Herren! Lad os prise hans navn!

Menigheden synger:

Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den almægtige, han, som var, som er og som kommer. Hosianna i det højeste! Velsignet være han, som kommer, i Herrens navn. Hosianna i det højeste!

O du Guds Lam! med korsets skam, du bar al verdens synder, derfra al trøst begynder;
miskundelig, forbarm du dig!

O du Guds Lam! med korsets skam, du bar al verdens synder, dermed al fred begynder;
af kærlighed giv os din fred!

O du Guds Lam! med korsets skam, du bar al verdens synder, derfra vort liv begynder;
vor død til trods opliv du os!

Forbøn

Præst: Opstandne Herre og frelser, du, som selv er til stede iblandt os med al din kærlighedsrigdom! Giv os at modtage dit legeme og blod til ihukommelse af dig og til stadfæstelse i troen på syndernes forladelse. Rens os fra synd, og styrk os i det indre menneske, at du må bo ved troen i vore hjerter. Gør os faste i det evige livs håb. Giv os at vokse i kærligheden, for at vi med alle troende må blive ét i dig, ligesom du er ét med Faderen!

Menigheden synger: Amen!

Menigheden siger: Vor Fader, du som er i himlene! Helliget blive dit navn, komme dit rige, ske din vilje som i himlen således også på jorden! Giv os i dag vort daglige brød! Og forlad os vor skyld, som også vi forlader vore skyldnere, og led os ikke i fristelse, men fri os fra det onde! For dit er riget, magten og æren i evighed!

Menigheden synger: Amen.

Forklaring

Præst: Vor Herre Jesus Kristus tog i den nat, da han blev forrådt, et brød, takkede og brød det, gav sine disciple det og sagde: Tag dette og spis det. Det er mit legeme, som gives for jer.

Gør dette til ihukommelse af mig.

Ligeså tog han også kalken efter aftensmåltidet, takkede, gav dem den og sagde: Drik alle heraf.

Denne kalk er den nye pagt ved mit blod, som udgydes for jer til syndernes forladelse.

Gør dette, så ofte som I drikker den, til ihukommelse af mig.

Uddeling og bortsendelsesordene:

Den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus, som nu har givet jer sit hellige legeme og blod, hvormed han har gjort fyldest for alle jeres synder, han styrke og bevare jer derved i den sande tro til det evige liv. Fred være med jer!

Tak og forbøn

Præsten: Lad os alle bede!

Vi takker dig, Herre, vor Gud, almægtige Fader, fordi du i din barmhjertighed vederkvæger os med disse livsalige gaver. Vi beder dig, at du vil lade dine gaver komme os rettelig il gode, til at styrke vor tro, grundfæste vort håb og gøre den indbyrdes kærlighed levende iblandt os, for din Søns, Jesu Kristi, vor Herres skyld.

Menigheden synger: Amen.

Tredje forslag: Længere ritual med tekster fra Johannes' åbenbaring

Gud til ære...

Præst: Opløft jeres hjerter til Herren! Lad os prise hans navn!

Alle synger: Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den almægtige, han, som var og som er og som kommer.

Præst: Værdig er du, vor Herre og Gud, til at få pris og magt og ære;

for du har skabt alle ting, af din vilje blev de til og blev skabt.

Værdig er du, Herre Jesus, for du blev ofret og du frelste mennesker af

alle stammer og tungemål, folk og folkeslag og gjorde dem til konger og

præster for vor Gud.

Alle synger: Værdig er Jesus, død og opstanden, til at få kraft og rigdom og visdom, til at få

visdom og styrke og pris, til at få pris og ære og lov!

Præst: Gud, vor konge, og Jesus, vor frelser, være pris og ære og lov og magt i evighedernes evigheder!

Alle synger: Amen. Amen. Amen.

Præst: Vi takker dig, Herre, vor Gud, almægtige Fader, fordi du i din barmhjertighed vederkvæger os med disse livsalige gaver. Vi beder dig, at du vil lade dine gaver komme os rettelig til gode, til at styrke vor tro, grundfæste vort håb og gøre den indbyrdes kærlighed levende iblandt os, for din Søns, Jesu Kristi, vor Herres skyld.

Alle synger: Amen.

... os til gavn ...

Præst: Kære Kristi venner! Vor Herre Jesus Kristus har selv sagt: "Jeg er livets brød. Den, som kommer til mig, skal ikke hunge; og den, som tror på mig, skal aldrig tørste." I sin hellige nadver skænker den korsfæstede og opstandne Frelser os sig selv, så at hver den, som hungre og tørster efter retfærdigheden, der kan finde mad og drikke til evigt liv. Så følg i lydige tro hans indbydelse, når han siger: "Tag dette og spis det; drik alle heraf; gør dette til ihukommelse af mig!" Da vil han forene jer [Eder] med sig selv, så at I under vandringen her på jorden stadig må komme ham i hu og engang samles med ham i hans rige. Derom vil vi nu af hjertet bede:

... giv os, Jesus, ...

Præst: Opstandne Herre og frelser, du, som selv er til stede iblandt os med al din kærligheds rigdom!

Giv os at modtage dit legeme og blod til ihukommelse af dig og til stadfæstelse i troen på syndernes forladelse. Rens os fra synd, og styrk os i det indre menneske, at du må bo ved troen i vore hjerter. Gør os faste i det evige livs håb. Giv os at vokse i kærligheden, for at vi med alle dine troende må blive ét i dig, ligesom du er ét med Faderen!

Alle synger: Velsignet være han, som kommer, i Herrens navn! Hosanna i det højeste!

O du Guds Lam! med korsets skam, du bar al verdens synder, dermed al trøst begynder; miskundelig, forbarm du dig!

... i dit navn! (indstiftelsesordene) (Menigheden rejser sig)

Præsten tager tallerkenen (disken) med brødet og siger:

Vor Herre Jesus Kristus tog i den nat, da han blev forrådt, et brød, takkede og brød det, gav sine disciple det og sagde: Tag dette og spis det. Det er mit legeme, som gives for jer.

Gør dette til ihukommelse af mig.

Præsten tager bægeret (kalken) med vinen og siger:

Ligeså tog han også kalken efter aftensmåltidet, takkede, gav dem den og sagde: Drik alle heraf. Denne kalk er den nye pagt ved mit blod, som udgydes for jer til syndernes forladelse.

Gør dette, så ofte som I drikker den, til ihukommelse af mig.

Uddeling og afslutning

Uddeling. Efter hvert hold siger præsten(bortsendelsesordene):

Den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus, som nu har givet jer sit hellige legeme og blod, hvormed han har gjort fyldest for alle jeres synder, han styrke og bevare jer derved i den sande tro til det evige liv. Fred være med jer!

Fjerde forslag: Kortere ritual med tekster fra Johannes' åbenbaring

Gud, til ære ...

Præst: Opløft jeres hjerter til Herren! Lad os prise hans navn!

Menigheden synger: Hellig, hellig, hellig er Herren, Gud den almægtige,
han, som var, som er og som kommer.

Præst: Værdig er du, vor Herre og Gud, til at få pris og ære og magt;
for du har skabt alle ting, af din vilje blev de til og blev skabt.

Præst: Værdig er du, Herre Jesus, for du blev ofret og du købte med dit blod mennesker til Gud af alle stammer og tungemål, folk og folkeslag og gjorde dem til et kongeligt folk og til præster for vor Gud, og de skal være konger på jorden.

Menigheden synger: Værdig er Lammet, Lammet det ofrede, (den korsfæstede Jesus) til at få magt og rigdom og visdom,
til at få visdom og styrke og pris,
til at få pris og ære og lov!

Præst: Ham, som sidder på tronen og Lammet (Gud Fader og Jesus) være pris og ære og lov og magt i evighedernes evigheder!

Menigheden synger: Amen, amen, amen.

... os til gavn

Præst: Da Jesus gav sit legeme og blod hen i døden, opnåede han Guds tilgivelse til os. Når han nu giver sit legeme og blod til os i sit måltid, deler han Guds tilgivelse ud til os. Den, som tror på Jesus og spiser og drikker, modtager her Guds tilgivelse. Og fordi vi alle spiser af det ene brød og drikker af den samme kalk, er vi ét legeme og har fællesskab med hinanden.

... giv os, Jesus, ...

Præst: Lad os alle bede!

Opstandne Herre og frelser, Jesus Kristus, du som selv er til stede med al din kærlighed. Send din Hellige Ånd over os! Lad dit legeme og blod bære frugt i os! Lad os aldrig glemme dig!

Rens os for synd! Styrk os i troen på din tilgivelse! Gør os faste i håbet om det evige liv! Gør os brændende i den indbyrdes kærlighed! Bevar os i troen, til du kommer i herlighed, så vi kan samles

i dit rige med alle dine troende!

Menigheden synger: O du Guds Lam!
med korsets skam,
du bar al verdens synder,
derfra al trøst begynder;
miskundelig,

forbarm du dig!

... i dit navn! (Menigheden rejser sig)

Præsten tager tallerkenen (disken) med brødet og siger:

Vor Herre Jesus Kristus tog i den nat, da han blev forrådt,
et brød, takkede og brød det, gav sine disciple det og sagde:

Tag dette og spis det. Det er mit legeme, som gives for jer.

Gør dette til ihukommelse af mig.

Præsten tager bægeret (kalken) med vinen og siger:

Ligeså tog han også kalken efter aftensmåltidet,
takkede, gav dem den og sagde: Drik alle heraf.

Denne kalk er den nye pagt ved mit blod,
som udgydes for jer til syndernes forladelse.

Gør dette, så ofte som I drikker den, til ihukommelse af mig.

Efter hvert hold siger præsten::

Den korsfæstede og opstandne frelser, vor Herre Jesus Kristus, som nu har givet jer sit
hellige legeme og blod, hvormed han har gjort fyldest for alle jeres synder, han styrke og
bevare jer derved i den sande tro til det evige liv. Fred være med jer!

Begrundelse for forslagene

De nuværende ritualer – a, b og c - har alle stærke og svage sider.

A forkynder, men lovpriser ikke.

B og C lovpriser, men forkynder ikke.

Jeg vil gerne begge dele: Gud til ære, os til gavn.

I forslag 2 forsøger jeg så også at gøre sproget enklere og nemmere at forstå.

Femte forslag: se anden vedhæftet fil

